

se je vzrastlo v katoliško obliko v cerkvah po naših gričih, njena živa realnost pa je altruistični človek in zavest človeške skupnosti, čeprav ne pride do veljave v egoizmu in z njim združeni stiski novega časa. Če hočemo, da nas bo nosil duh našega jezika, se moramo vrniti od nerealnega k realnemu jeziku, ki se ga že sramujemo, ni nas pa sram, če se vdajamo nerealnim donkijhotijadam. To ni vračanje naše kulture v kmetiško, v nižjo stopnjo in v nerazvito, ampak v organsko rast, v enoto in življenje. Narodno veličino moramo videti v tem, da je hotel biti maloštevilen, kajti s tem ji je ohranil gibljivost, da v 50 letih naredi to, za kar drugi potrebujejo stoletje. Ivan Cankar je spregovoril veliko resnico, ko je ugledal značaj slovenskega človeka v radosti, ne pa v »turobni melanholiji«, ki so vanjo obsojene milijonske mase. Kdo ga še ni videl tega poljuba večnosti na naših ljudeh, ki se ob njem začudiš, kako da je mogoče umreti. Od tam mora vstati naša renesansa in samozavedanje.

Dr. J. Šilc

Severozápadní Jugoslávija. Kulturně cestopisné črty ze Slovinska, Chorvátske a Slavonie. Praha, Nakl. Vesmír, 1935.

Znani slavist in raziskovalec slovenske in hrvatske dramske literature, profesor univerze v Brnu in Bratislavi, Frank Wollman, je strnil v tej knjigi v prijetno čitljivo celoto vtise svojih večkratnih potovanj po Sloveniji in Hrvatski. Geografsko se omejuje ta prva knjiga o Jugoslaviji na ozemlje dravske in savske banovine. Vsebina je razdeljena na krajša poglavja, ki so motivno zaokrožena in se nam ob njih čitanju kakor v mozaiku polagoma strinja množina opazovanj in podatkov v celotno podobo kulturne, jezikovne in etnografske Slovenije ter Hrvatske. Ta vsebina, razpoloženje, iz katerega nastaja okvir njegovega zanimanja in obseg pisateljevega pota, se nazorno zrcali v motivno posrečenih in upravičenih naslovih, ki zaslužijo, da jih tu navedemo. Za Slovenijo: Po štajerskih svetiščih starih in novih bogov (Ptuj — Slovenske gorice — Haloze). — Nekdaj Rimljani itd., Celjani itd., sedaj Jugoslovani (Celje — Maribor — Pohorje). — V glavnem mestu Prlekije (Ljutomer) — Skok čez Muro (Prekmurje) — za slatino — Križem kražem (Slatina Radenci — Slovenska Bistrica — Slovenjgradec — Savinjska dolina) — Moderno Gorenjsko (Bled — Bohinj) — Pravo Gorenjsko (Jesenice, Kranjska gora, Rateče, Jezersko) — Ljubko Gorenjsko (Kamnik) — Literarno in tragično Dolenjsko (Velike Lašče in okolica) — Kadar se mora, more se! (ludstva in narava) — Najdoljnejše Dolenjsko (Stična, Kostanjevica, Novo mesto, Kočevje) — Ostanek Notranjskega in Cankarjeve Rovte (Cerknica in Vrhnika) — Bela krajina. — Za Hrvatsko in Slavonijo: Zopet nekoliko dialektologije in antropologije — S potom nekaj o kajkavski literaturi — Premaknite se gore, da se bo videlo Zagorje — Pri Homerju Zagorja, starem Gjalskem — Skozi Medjimurje na prag Slavonije — V slavonskem ljudskem kotlu (Virovitica, Bjelovar — Pakrac — Daruvar) — V Strossmayerjevem kraju — Skozi nekdanji Kordun k smaragdni bajki (Plitvice) — Ob strani leži Ozalj — Ob cesti leži Prigorje (Samobor) — Zagrebška okolica in zakaj sem izpustil Zagreb in Ljubljano — Skozi prah Velike Kapele k morju — Vinodol — Peš v Kraljevico in

po vodi v Bakar — Museum Tarsaticam — Čez Grobničko polje na Kastavsko — Otok glagolizma, sonce, viharji in vina — Rab — Skozi Obrovački preliv — Staroveški Pag, izdelovanje vina in stari bogovi — Jadna Liko, od Like pogineš — Čuvaj se senjske ruke! — Burja se v Senju rodi — Slovo od morja v Gorskem kotarju.

Lep kos lepote slovenske in hrvatske pokrajine, mnogo učinkovitih momentov iz življenja obeh narodov, ki jih je slučajno, a z velikim razumevanjem srečal na svoji poti, mnogo problematike naše sodobnosti, kulture in duše je zajel v teh kratkih poglavjih Wollman. Neprisiljeno, navidez brez sistema, uvaja čitatelja v našo zgodovino, kulturo, dialektologijo, etnografijo, življenje in dnevna vprašanja. Vodnik mu je njegov pot, kateri ga vodi iz Maribora do Senja. Mesta kot torišča višjih oblik življenja ga malo zanimajo, zato pa ga tem bolj privlači dežela in ljudstvo, iz katerega ust rad črpa informacijo in katerega življenje je pestro, pristno in pogosto prastaro po svojih oblikah. Nekatera poglavja so naravnost mojstrska, tako posebno obisk pri Gjalskem, nekateri opisi vtisov iz Slovenije in posebno iz Primorja. Besedilo spremlja mnogo dobrih slik, ki dopolnjujejo pisateljevo pripovedovanje. Pripovedovanje je stvarno in nazorno, ljubezen, s katero pisatelj opazuje deželo, ljudstvo, življenje in probleme, pa mu pogosto narekuje tople, pesniške besede in je čitanje te knjige resničen užitek. Kamor bo prišla ta knjiga, bo vzbujala ljubezen in zanimanje za nas. Resnična objektivnost, ki naj bi vselej bila odlika znanstvenika, je ena njenih največjih prednosti. Sem in tje so se vrinile majhne stvarne ali tiskovne napake (str. 47 Mercinger namesto Mencinger, str. 46 in dr. Žalje namesto Žale, str. 21 trditev, da sta v Zidanem mostu čez Savo dva mosta, ko so vsi trije na Savinji) ali pokvarjene slovenske ali hrvatske besede (str. 50 kdaj se mora, more se!) itd. Vsebinsko pa ta knjiga vsestransko zadovoljuje in bo tudi jugoslovanskemu čitatelju dobro služila kot vodnik v res nepristransko, slovansko širokogrudno domoznanstvo.

Pavel Á g o s t o n : *Felgyújtott erdő*. Szombathely 1936. A Nemzedékek kiadása. 104 str.

Slovenski rojak Avgust Pavel je doživel pred tremi leti s svojo prvo pesniško zbirko (gl. DS 1933, 439) lep uspeh v novjšem madžarskem pesništvu, ki mu ga je priznalo okoli 30 ocen vseh literarnih in nazorskih smeri. Poudarjali so, da je Pavel resničen pesnik sodobnega življenja, njegove bede in njegovega prizadevanja po etični ureditvi sveta. V svojem petdesetem letu je poslal Pavel v svet enako svežo novo zbirko pesmi »Z a ž g a n i g o z d«.

Knjiga je naslovljena po uvodni pesmi, v kateri pesnik v mogočni prispodobi kaže svetovni nered: zlikovci so zažgali gozd, katerega krvavi plameni slepe luč čudežev, ki so stoletja vodili človeštvo; pesnik bije plat zvana ter kliče nove čudeže, a se vprašuje: ali zvonim nebeščanom, ali zemljanom? V pet skupin je razdelil izpovedi o sebi in svoja doživetja svetá. Prva skupina »N e v i d n e k o r e n i n e« izpoveduje pesnikov odnos do zemlje. Prva vrstica je programatična: »Drzna laž je vse moje življenje!«